

БОГОСЛУЖБЕНЕ КЊИГЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ У МУЗЕЈУ НИКОЛЕ ТЕСЛЕ

Ивана Ћирић

Музеј Николе Тесле, Београд*

Сажетак: У раду је размотрен историјат доношења заоставштине Николе Тесле у Београд и оснивање Музеја Николе Тесле, који је био први технички музеј на тлу некадашње Југославије. Најзначајнији протагонисти овог догађаја, попут Саве Косановића-Теслиног сестрића, Вељка Кораћа и осталих, кратко су поменути и истакнута је њихова улога у овом процесу. Даље у раду приказан је оквирни садржај Теслине личне библиотеке а након тога указано је на православне корене породице из које је Тесла потекао. Након тога следи попис и опис богослужбених књига које се данас налазе у Музеју Николе Тесле, као и једне, која данас није део фонда, али се са сигурношћу може тврдити да је припадала Теслиној породици на основу листа који је остао сачуван.

Кључне речи: Требник, Служабник, Литургијска бележница, Заоставштина Николе Тесле, Музеј Николе Тесле

Никола Тесла је умро у сиромаштву и дуговима, од срчане тромбозе, у хотелском апартману хотела Њујоркер 8. јануара 1943. године у осамдесет шестој години живота.¹ Време и узрок смрти ут-

* ivanaciric14@gmail.com

¹ АЈ, 371-60-551, Фотићев допис амбасади Југославије у Вашингтону од 15. августа 1941, у коме наводи да је Тесла примио 600 долара. Тесла је последњих неколико година живота примао пензију из Југославије која је износила 600 долара месечно. Других прихода није имао како наводи Теслин нећак Косановић, в.: Сава Н. Косановић, „Последњи дани и смрт Николе Тесле”. Наука и техника год. I, бр. 5-6 (1945): 266. Тесла такође наводи у једном допису да му југословенска влада помаже: „... Како знате мене Југославија подупире са шест сотина долара на месец ...”, АЈ, 371-60-561, телеграм упућен Константину Фотићу 27. маја 1942. Апартман број 3327 се налазио на 33. спрату хотела Њујоркер, на углу Осме авеније и 37. улице. Тесла је у овом хотелу живео десетак година, в.: Сава Н. Косановић, „Последњи дани и смрт Николе Тесле”, Наука и техника I, 5-6 (1945): 263.

врдио је лекар Хенри Вимбли.² Иако је време смрти било званично утврђено, многи су дуго спекулисали о томе.³ Осам година након Теслине смрти, у тексту Теслино дело у електротехници, публикованом у часопису Наука и техника, професор Дамјановић пише: „... да се не зна тачно чак ни дан, а камоли час, када је Тесла умро, зна се једино да се то десило између 5. и 7. јануара 1943. године ...”.⁴ Према наводима професора Дамјановића, на сточићу, поред беживотног Теслиног тела, пронађено је неколико предмета: свеска са натписом Последња израчунавања, торбица из Лике, јастук са малим народним ћилимом и Зборник народних песама које је сакупио Вук Караџић.⁵ Вест о Теслиној смрти преплавила је медије тога времена⁶, а еулогију Николи Тесли написао је Луј Адамич. Последњи поздрав великом научнику прочитао је тадашњи градоначелник Њујорка Фиорело Ла Гвардија у директном радио преносу Радио-Њујорка 10. јануара.⁷ Након Теслине смрти отпочела је борба за његову оставштину. Коначно, адвокати обавештавају Саву Косановића, Теслиног сестрића, да је: „... Оставински суд округа Њујорк издао 21. јануара 1943. потврду о старатељству над имовином, којом је Косановић законски постао старатељ над

² MNT 1-14A; Margaret Cheney, *Tesla Man Out Of Time* (New York: Barnes and Noble Books, 1993), 265.

³ Мужар пише да је Тесла умро између 6. и 7. јануара, в.: Charlotte Muzar, *Tesla Funeral and final resting place*, Tesla Society, <http://www.teslasociety.com/muzard-func.jpg> (преузето 14. 10. 2024). Један FBI агент у допису који шаље надлежном наговештава да је вероватније да је Тесла преминуо 8. јануара, в.: Federal Bureau of Investigation, "FBI Records: The Vault Nikola Tesla Part 03 of 03" (даље: FBI 03 of 03), Federal Bureau of Investigation, <https://vault.fbi.gov/nikola-tesla/Nikola%20Tesla%20Part%2003%20of%2003/view> (преузето 11.10. 2024), 13.

⁴ Александар Б. Дамјановић, „Теслино дело у електротехници”, *Наука и техника* VII, 3-4 (1951): 103.

⁵ Branko Bucalo, „Pokradeno životno djelo”, *Vjesnik u srijedu*, 21. siječanj 1953, 4.

⁶ "Nikola Tesla Dies, Electrical Wizard Was 85, Invented Induction Motor, The Tesla Coil and More Than 900 Other Devices", *New York Herald Tribune*, January, 8, 1943; „Nikola Tesla Dies at 85 Alone in His Hotel Suite, Celebrated Inventor, Born in Yugoslavia, An Electrical Wizard“, *New York World-Telegram*, January, 8, 1943; "Nikola Tesla Dead at 85, Electrical Wizard Had 900 Inventions“, *New York Post*, January, 8, 1943; "Nikola Tesla Dies, Prolific Inventor Alternating Power Current's Developer Found Dead in Hotel Suite Here“, *The New York Times*, January, 8, 1943.

⁷ MNT 1-49A–58A, две верзије говора и говор који је преносио радио; „U čast Nikole Tesle svečana komemoracija Nikole Tesle preko radija, gradonačelnik New Yorka odaje priznanje velikom čovjeku i naučniku”, *Hrvatski svijet*, 16. januar 1943.

имовином Николе Тесле”.⁸ Захваљујући Сави Косановићу и његовим сарадницима, део Теслине заоставштине пренет је у Београд 1951. године. Све што је остало иза Николе Тесле спаковано је у шездесет пакета, металних сандука, бачви и кофера и пренето је теретним бродом М/С Србија који је пристигао у луку у Ријеци 30. септембра 1951. Након Ријеке, брод је пристао и у Црној Гори а одатле је возом све пребачено у Београд. Теслина заоставштина је пребачена у Генчићеву вилу у јуну 1952. године.⁹ Убрзо након тога, на предлог Савета за науку и културу, влада ФНРЈ донела је 5. децембра 1952. године решење о оснивању Музеја Николе Тесле.¹⁰ Исте године, за првог директора је изабран професор Филозофског факултета Вељко Кораћ, а годину дана касније, 15. априла 1953. године изабран је и први саветодавни одбор музеја у саставу: Сава Косановић, Вељко Влаховић (директор листа Борба), Божидар Краут, Александар Дамјановић, Илија Обрадовић, Јосип Лончар и Милан Видмар, професор Универзитета у Љубљани.¹¹

Теслину оставштину која је стигла у Београд чинили су архивски списи, његови лични предмети и врло драгоцену библиотечку грађу која се сматра најзначајнијим сегментом његове оставштине.¹² Кроз фазе обраде ове грађе, временом је формирана Теслина лична билиотека.

Теслина библиотека

Библиотечка грађа која се и данас чува у музеју, састоји се од књига, часописа и исечака из штампе. Овај фонд представља заокружену целину и није се мењао током година. У неколико наврата рађено је инвентарисање као и каталожка обрада. Фонду припадају монографске и серијске публикације из Теслине заоставштине, као и Хемеротека са педесет седам укоричених албума који садрже исечке из штампе. Тој целини припадају и новински листови

⁸ Зорица Циврић, ур., Дубравка Смиљанић, прев., *Музеј Николе Тесле 1952-2003* (Београд: Музеј Николе Тесле, 2004), 35.

⁹ В. Ј, „Теслина заоставштина налази се у нашој земљи”, *Политика*, 15. јул 1952, 1, 8.

¹⁰ Циврић, ур., Смиљанић, прев., *Музеј Николе Тесле 1952-2003*, 17, 21.

¹¹ Ibid, 20.

¹² Ivana Zorić, Aleksandar Đokić i Mladen Vujović, „Informatizacija rada Muzeja Nikole Tesle, kao kompleksne ustanove zaštite kulturnih dobara”, У *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja*, 9. zbornik referatov dopolnilnega izobraževanja s področij arhivistike, dokumentalistike in informatike v Radenci, ур. Slavica Tovšak (Maribor: Pokrajinski arhiv Maribor, 2010), 479.

са обележеним и необележеним чланцима, који су били припремани за исечање, али и примерци целих новина. Лична библиотека Николе Тесле је проглашена за културно добро од великог значаја као стара и ретка књига 2014. године.¹³

Теслина љубав према књигама потиче из детињства. У аутобиографском тексту он пише: „... Мој отац је имао велику библиотеку и када год сам могао, трудио сам се да удовољим својој страсти за читањем. Он ми то није дозвољавао и побеснео би када би ме затекао на делу. Када је открио да читам у потаји, сакрио је свеће. Није хтео да кварим очи. Међутим, ја прибавих лој, направих фитиљ за свеће и излих танке штапиће и сваке ноћи, пошто бих запушио кључаоницу и све шупљине око врата, читао бих, често до зоре, док су сви остали спавали и све док моја мајка не би започела своје напорне свакодневне послове. Једном приликом наишао сам на роман под насловом Абафи (син Абе), познатог мађарског писца Јосике, у преводу на српски језик. Ово дело пробудило ми је снагу воље која је била успавана и почех да вежбавам самоконтролу ...”.¹⁴

Монографске публикације из Теслине библиотеке не представљају обиман фонд, међутим, по свом садржају овај фонд је врло значајан за све његове поштоваоце. Ова целина је разнолика по садржају и облику, а садржи књижевна дела (поезије и прозе), речнике, енциклопедије али и инжењерске приручнике, научне расправе и сепарате помоћу којих је Тесла настојао да задовољи свој читалачки укус.¹⁵ Значајно је поменути да се у Теслиној библиотеци налази 153 књига са посветом дародавца.¹⁶

Као и у књижном фонду Теслине библиотеке и међу часописима и новинама се може наћи широк спектар садржаја. Слично књига-

¹³ „Одлука о утврђивању старе и ретке библиотечке грађе за културно добро од великог значаја”, Службени гласник Републике Србије 34, 26. март 2014, 48.

¹⁴ Никола Тесла, *Моји изуми и преписка Николе Тесле са Хугом Гернсбеком* (Београд: Музеј Николе Тесле, 2007), 38.

¹⁵ В.: Ивана Ћирић и Тадија Стефановић, „Библиотечка грађа из области лепих уметности у библиотеци Николе Тесле”, У *Транскултуралност и библиотеке, MELISSA (Museums, Ethics, Library and Information Science, Studies, Archives)*, 29. септембар – 01. октобар 2017. године. *Зборник резимеа*, ур. Вранеш Александра и Љиљана Марковић (Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду, 2017), 127.

¹⁶ Vesna Radojev, *Teslina lična biblioteka, knjige sa posvetom* (Београд: Музеј Николе Тесле, 2003), 87-160. Међу дародавцима се налазе и Бокшан Славко, Јован Дучић, Иван Мештровић, Милан Видмар, Паја Радосављевић, Мићун Павићевић, Милутин Миланковић и други.

ма, и периодика је разноврсна по садржају и темама. Тесла је читао и сачувао бројне примерке научних, техничких часописа и магазина, али и оних који су у то време били популарни, као што су политички, спортски, забавни и хумористички. Такође, у његовој библиотеци се могу наћи и часописи са темама из културе и уметности. Највише часописа из научникове библиотеке је на страним језицима, а остатак чине публикације на српском и хрватском језику. Највише наслова је на енглеском језику, а заступљени су и часописи на немачком и француском. Осим разлике у садржају, часописи се разликују и по дизајну и квалитету штампе. Занимљиве илустрације присутне у овим публикацијама омогућавају нам да боље упознамо обичаје и визуелну културу времена у коме је Тесла живео.¹⁷

Православни корени Теслине породице

Отац великог научника, Милутин Тесла се родио фебруара 1819. у селу Радучу. Заједно са братом Јосифом, Милутин је прво завршио немачку школу у Госпићу, а након тога је уписао војну школу, коју напушта и уписује богословију у Плашком. Након завршетка богословије 1845. године оженио се Ђуком Мандић (мајком великог научника). Године 1846. је рукоположен за ђакона од стране Евгенија Јовановића Владике карлштадског а затим и за презвитера и одлази на службовање у Штикаду код Грачаца.¹⁸ Одатле је био премештен у Сењ, па у Смиљан, да би 1863. постао Госпићки парох. После отварања места за православну веронауку у Госпићској реалци, постао је њен први вероучитељ. У Госпићу је и умро 1879.

Георгина Мандић (1822-1892) коју називали Ђурђија и Ђука, мајка Николе Тесле, рођена је у Горњем Грачацу. Отац јој је био Никола Мандић, парох горњограчачки, а мајка Софија Будисављевић. Позната су имена три Ђукине сестре које су такође биле удате за свештенике: Стака, удата Алагић, Марија удата Мајсторовић¹⁹ и трећа, Смиљана удата за Тому Обрадовића, свештеника у Грачацу.

¹⁷ В.: Ивана Тирић, „Виртуелна библиотека Николе Тесле”, У *Виртуелна култура, Међународна научна конференција, Београд, 23/09 – 25.09.2016. Зборник радова*, књ.1, ур. Александра Вранеш и Љиљана Марковић (Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду, Београд, 2014), 80-81.

¹⁸ <https://banija.rs/novosti/drustvo/13735-poreklo-roditelja-nikole-tesle-kolijevka-mojih-djedova-kraljevina-srbija.html?fbclid=IwAR2ymWYW3ugNITWakQ1iinyb43Xj4lQ52pOCyHiAlrF7h3qO4Yo5YIULjgc>

¹⁹ Са њеним сином Симом се Никола Тесла дописивао и преко њега слао новац мајци Ђуки.

Два Ђукина брата су такође изабрали свештеничке позиве. Тома Мандић, који је био војни свештеник у Котору и Дубровнику, затим парох зрмањски, а и од 1868. парох горњограчачки и Петар Мандић, који се замонашио под именом Николај (сл.1), који је био Митрополит дабробосански.²⁰

Сл.1. Ујак Николе Тесле Митрополит дабробосански Николај

Извор илустрације:

Музеј Николе Тесле, Београд

Никола Тесла је одмах по рођењу крштен у цркви Светог Петра и Павла у Смиљану, где је његов отац служио као парох. Теслина крштеница написана је на старословенском језику и у њој се наводи да је чин крштења извршио свештеник Тома Оклопција, и да је кум био капетан Јован Дреновац. Данас се два

примерка извода из протокола крштених православне цркве Светих апостола Петра и Павла у Смиљану чувају у фонду Теслине архиве у класификационој групи – лична документа. Урађени су 19/31. октобра 1883. Написани су руком, први део је исписан на црквенословенском језику, а други на немачком.²¹

Литургијска бележница и лист Служабника

Богослужбене књиге су основни и можда најзначајнији елементи литургијског живота у Српској Православној Цркви. Оне садрже молитве, химне, псалме, и други литургијски материјал потребан за обављање богослужења. Уколико сагледамо порекло Николе Тесле можемо се запитати како то да нема више богослужбених књига у његовој заоставштини. Међутим, имајући у виду да је научник већи део свог живота провео далеко од домовине и да је одабрао пут научењаштва, захвални смо и за ове коју су преостале као сведочанство православне споне.

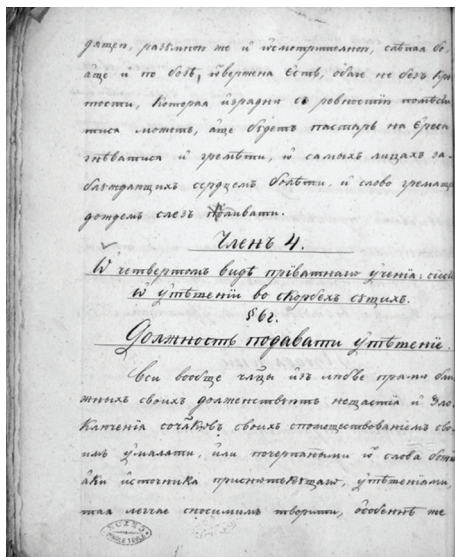
²⁰ Милан Матић; *Часопис Православље* 1165, 22-25.

²¹ MNT 1-1A.

Најстарија књига испи-
сана руком из научникове
заоставштине у музеју је
из 1844. године. Књига је
припадала Михаилу Тес-
ли, црквеном старешини
у епископији у Плашком,
што сазнајемо из потписа
на предлисту књиге, који је
знатно оштећен. Због тога
је ова књига названа *Бележ-
ница Михаила Тесле* (Литур-
гијска бележница). У њој је
Михаило преписао књигу –
Богословија, пастирска при-
надлежност – а из забелеш-
ке знамо да је преписивање
првог дела завршио 30. но-
вембра 1844. године Бележ-
ница је подељена на главе и
поглавља и писана је цркве-
нословенским језиком. Има
укупно 278 страница.

Ова ћирилична књига пи-
сана је црквенословенским
језиком, богослужбеног ка-
рактера. Стране су оначене
ћириличким словима и рим-
ским бројевима, а текст је
прожет ренесансним моти-
вима (заставице, иницијали,
вињете).

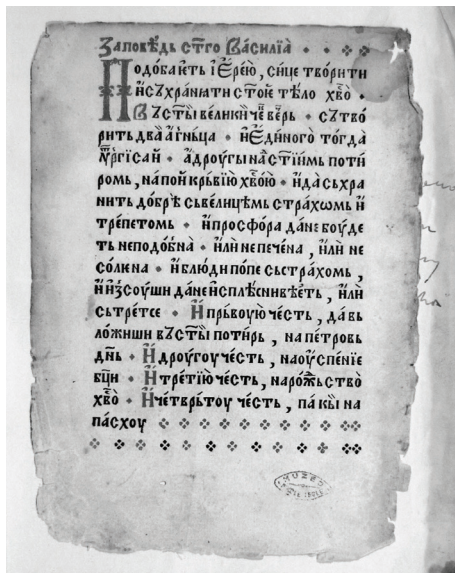
На последњој страни ове
рукописне књиге залепљен
је лист с текстом „Запове-
сти св. Василија”. На основу
пратећег записа испод овог
листа сазнајемо да је овај
лист (сл.3) припадао Служаб-
нику из 1519. године који је
штампао Божидар Вуковић у

Сл.2. Страница бр. 87 из Бележнице

Извор илустрације:

Музеј Николе Тесле, Београд

Сл.3. Лист из Служабника из 1519. године

Извор илустрације:

Музеј Николе Тесле, Београд

Венецији.²² Запис је сачинио Сава Косановић, и он гласи: „Лист из Служабника Божицара Вуковића, штампан 1519. у Венецији”. Иако кроз генерације у фамилији даровао Харију Труману 1950. у Вашингтону приликом одласка из УСА”. Дакле, Служабник би данас био део фонда, али га је Сава Косановић поклатио председнику Сједињених Америчких Дражава Харију Труману приликом њиховог састанка 20. априла 1950. године. О овом састанку и поклону сведочи сачуван календар званичних посета тадашњег председника Трумана. Служабник је тренутно изложен у Трумановом музеју на Универзитету у Мисурију. Ова ћирилична књига писана је црквенословенским језиком, богослужбеног карактера. Стране су оначене ћириличким словима и римским бројевима, а текст је прожет ренесансним мотивима (заставице, иницијали, вињете). Служабник би данас био део фонда, али га је Сава Косановић поклатио председнику Сједињених Америчких Дражава Харију Труману приликом њиховог састанка 20. априла 1950. године. О овом састанку и поклону сведочи сачуван календар званичних посета тадашњег председника Трумана.²³ Служабник је тренутно изложен у Трумановом музеју на Универзитету у Мисурију.²⁴

Требник

Епископ рашко-призренски Артемије изјавио је да је Требник „... у ствари највећа збирка духовних рецепата од највећих и најсветијих духовних лекара (Светих Отаца) за све врсте болести и потреба у животу православног хришћанина од рођења до смрти и после смрти. То није ништа друго до дословно и до танчина раз-

²² Џиврић, ур., Смиљанић, прев., *Музеј Николе Тесле 1952-2003*, 66.

²³ Сава Косановић се састао са председником Труманом 20. 4. 1950. године у 12:30 часова о чему сведочи сачуван календар састанака председника Трумана. У календару председника је забележено следеће: Н. Е. Sava Kosanovic, the Ambassador of Yugoslavia (Is leaving his post and returning to Yugoslavia and asked thru Mr. Woodward, if he might make a farewell call upon he President.), в.: Harry S. Truman Library and Museum, "Thursday, April 20, 1950", Harry S. Truman Library and Museum, <https://www.trumanlibrary.org/calendar/main.php?currYear=1950&currMonth=4&currDay=20> (преузето 15. 10. 2024).

²⁴ Служабник је доступан за онлајн преглед пописа изложених предмета. Служабник је наведен у оквиру кутије бр. 5, в.: Harry S. Truman Library and Museum, "Records of the National Archives and Records Administration: Records of the Harry S. Truman Library: Museum Exhibit Case Files (Record Group 64)", Harry S. Truman Library and Museum, <https://www.trumanlibrary.gov/library/federal-record/records-national-archives-and-records-administration-records-harry-s-2#folder> (преузето 15. 10. 2024).

МОЛИТВЫ ВЪ ПЕРВЫЙ ДЕНЬ,
по вегда родити женѣ Отрочѣ

Гдѣ помолвилася.

Гладыко гдѣ вседержителю исцѣляи
всѣмъ недугъ, и всѣмъ изю: самъ и сию
днесь родившую рабъ твою, и мѣкъ: ис-
цѣли, и возстави ю въ Сѣдрѣ, на нѣм-
же лежитъ, зане по пророка Дѣда сло-
веси: въ беззаконіихъ зачатомъ, и сквер-
нави вси есмь предъ тобою. Сохрани
сую, и сего младенца, егоже роди. По-
крыи ю подъ кровомъ крилъ твоихъ
въ днѣшнѣмъ днѣ даже до послѣднѣ-
а гъ

Сл.4. Лист из Требника

Извор илустрације: Музеј Николе Тесле, Београд

рађена и у животу примењена мисао и порука светог апостола Павла: Све се освештава молитвом (1 Тим. 4, 4-5).²⁵ Када верник има неку потребу он се обраћа православном свештенику, а свештеник узима потребник (требник), ставља на себе епитрахил и позива верника да се заједно обрате Богу.²⁶ У Требнику се налазе различите врсте молитви прилагођене за различите околности и догађаје из живота.

Требник који је сачуван у оквиру Теслине заоставштине, у Музеју Николе Тесле у Београду, штампан је у Бечу 1795. године, а његов кожни повез (сл.5) је урадио деда Николе Тесле. Теслин деда, свештеник Никола Мандић и његов отац Тома, који је такође био свештеник, били су познати књиговесци, а рад ове породице може се пратити око 80 година. Највећи број њихових кожних повеза налазио се у Лици, Далмацији, и Епархији горњокарловачкој. Њихов рад се лако препознаје по карактеристичним знаковима утиснутим у кожне увезе, као што су кружна пужева кућица и полукружни орнаменти у разним комбинацијама.²⁷ Пре него што

Сл.4. Кожне корице Требника

Извор илустрације: Музеј Николе Тесле, Београд

²⁵ <http://borbazaveru.info/content/view/1264/29/>

²⁶ Ibid.

²⁷ Gospić, <https://www.gospic.rs/crkva-svetog-velikomucenika-georgija-u-gospicu/> (преузето 19. 10. 2024).

је донета у музеј, ова књига је била власништво свештеника Гене Илића.²⁸ Књига има 492 странице и конзервирана је у потпуности током 2004. године.

За крај можемо се подсетити речи које је Тесла изговорио у време свога боравка у Београду 2. јуна 1892. на скупу који је организован у Великој школи. Тесла је, како извештава Србобран, изговорио: „... У вама гледам младо Српство, које има да ради на општем задатку свију Срба. Ви сте будућност Српства. Ја сам, као што видите и чујете – остао Србин преко мора, где се испитивањима бавим. То исто треба да будете и ви, и да својим знањем и радом подижете славу Српства у свету”.²⁹

Извори

AJ, 371-60-551.

AJ, 371-60-561.

MNT 1-1A; MNT 1-14A; MNT 1-49A-58A.

Литература

Bucalo, Branko. „Pokradeno životno djelo”. *Vjesnik u srijedu*, 21. сiječanj 1953, 4.

Дамјановић, Александар Б. „Теслино дело у електротехници”. *Наука и техника часопис за научно обавештавање и унапређење науке и технике* VII, 3-4 (1951): 103.

Zorić, Ivana, Aleksandar Đokić и Mladen Vujović. „Informatizacija rada Muzeja Nikole Tesle, kao kompleksne ustanove zaštite kulturnih dobara”. У *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja*, 9. zbornik referatov dopolnilnega izobraževanja s področij arhivistike, dokumentalistike in informatike v Radenci, ур. Slavica Tovšak, 475-482. Maribor: Pokrajinski arhiv Maribor, 2010.

J, B. „Теслина заоставштина налази се у нашој земљи”. *Политика*, 15. јул 1952, 1, 8.

Косановић, Сава Н. „Последњи дани и смрт Николе Тесле”. *Наука и техника часопис за научно обавештавање и унапређење науке и технике* I, 5-6 (1945): 263-267.

Матић, Милан. „Порекло родитеља Николе Тесле: Колијевка

²⁸ Ibid.

²⁹ Зорица Циврић и Братислав Стојиљковић, *Никола Тесла у Београду 1892* (Београд: Музеј Николе Тесле, 2002), 61.

мојих дједова, Краљевина Србија...". *Православље* 1165 (2018): 22-25.

„Nikola Tesla Dies, Electrical Wizard Was 85, Invented Induction Motor, The Tesla Coil and More Than 900 Other Devices“. *New York Herald Tribune*, January, 8, 1943.

„Nikola Tesla Dies at 85 Alone in His Hotel Suite, Celebrated Inventor, Born in Yugoslavia, An Electrical Wizard“. *New York World-Telegram*, January, 8, 1943.

„Nikola Tesla Dead at 85, Electrical Wizard Had 900 Inventions“. *New York Post*, January, 8, 1943.

„Nikola Tesla Dies, Prolific Inventor Alternating Power Current's Developer Found Dead in Hotel Suite Here“. *The New York Times*, January, 8, 1943.

„Одлука о утврђивању старе и ретке библиотечке грађе за културно добро од великог значаја“. Службени гласник Републике Србије 34, 26. март 2014, 48.

Radojev, Vesna. *Teslina lična biblioteka, knjige sa posvetom*. Beograd: Muzej Nikole Tesle, 2003.

Тесла, Никола. *Моји изуми и преписка Николе Тесле са Хугом Гернсбеком*. Београд: Музеј Николе Тесле, 2007.

Ћирић, Ивана. „Виртуелна библиотека Николе Тесле“. *Виртуелна култура, Међународна научна конференција, Београд, 23/09 – 25.09.2016. Зборник радова. Књ.1*, ур. Вранеш Александра, ур. Марковић, Љиљана, 73-86. Београд: Филолошки факултет, 2014.

Ћирић, Ивана и Тадија Стефановић. „Библиотечка грађа из области лепих уметности у библиотеци Николе Тесле“. *Транскултуралност и библиотеке, MELISSA (Museums, Ethics, Library and Information Science, Studies, Archives) 29. септембар – 01. октобар 2017. године. Зборник резимеа*, ур. Вранеш Александра, ур. Марковић, Љиљана, 127. Београд: Филолошки факултет, 2017.

„U čast Nikole Tesle svečana komemoracija Nikole Tesle preko radia, gradonačelnik New Yorka odaje priznanje velikom čovjeku i naučniku“. *Hrvatski svijet*, 16. januar 1943.

Циврић, Зорица и Братислав Стојиљковић. *Никола Тесла у Београду 1892*. Београд: Музеј Николе Тесле, 2002.

Циврић, Зорица, ур. и Дубравка Смиљанић, прев. *Музеј Николе Тесле 1952-2003*. Београд: Музеј Николе Тесле, 2004.

Cheney, Margaret. *Tesla Man Out Of Time*. New York: Barnes and Noble, 1993.

Charlotte Muzar. Tesla Funeral and final resting place, Tesla Society. <http://www.teslasociety.com/muzardoc.jpg> (преузето 14. 10. 2024).

Извори са интернета

Banija. „Poreklo roditelja Nikole Tesle”. <https://banija.rs/novosti/drustvo/13735-poreklo-roditelja-nikole-tesle-kolijevka-mojih-djedova-kraljevina-srbija.html?fbclid=IwAR2ymWYW3ugNITWAkQ1iinyb43Xj4lQ52pOCyHiAlrF7h3qO4Yo5YlULjgc> (преузето 19. 10. 2024).

Borba za veru. <http://borbazaveru.info/content/view/1264/29/> (преузето 19. 10. 2024).

Federal Bureau of Investigation. „FBI Records: The Vault Nikola Tesla Part 03 of 03“ (даље: FBI 03 of 03), Federal Bureau of Investigation. <https://vault.fbi.gov/nikola-tesla/Nikola%20Tesla%20Part%2003%20of%2003/view> (преузето 11. 10. 2024).

Gospić. <https://www.gospic.rs/crkva-svetog-velikomucenika-georgija-u-gospicu/> (преузето 19. 10. 2024).

Harry S. Truman Library and Museum. „Records of the National Archives and Records Administration: Records of the Harry S. Truman Library: Museum Exhibit Case Files (Record Group 64)“. Harry S. Truman Library and Museum. <https://www.trumanlibrary.org/hstpaper/rg64exhibit.htm> (преузето 15. 10. 2024).

Harry S. Truman Library and Museum. „Thursday, April 20, 1950“. Harry S. Truman Library and Museum. <https://www.trumanlibrary.org/calendar/main.php?currYear=1950&currMonth=4&currDay=20> (преузето 15. 10. 2024).

LITURGICAL BOOKS OF THE SERBIAN
ORTHODOX CHURCH IN THE
NIKOLA TESLA MUSEUM

Ivana Ćirić

The Nikola Tesla Museum, Belgrade

e-mail: ivanaciric14@gmail.com

Summary: The paper begins by addressing the death of the great scientist Nikola Tesla and the legacy he left behind. It explains that his heir and nephew, Sava Kosanović, was instrumental in transferring this legacy to Serbia and in establishing the Nikola Tesla Museum in Belgrade. The main figures and admirers of Tesla's work who contributed to the founding of the museum are also mentioned. Following this, Tesla's personal library and its contents are briefly presented. Beyond being protected as a cultural asset due to its association with a great genius, the library is significant for some of its rare and valuable editions. The main part of the text highlights a *Liturgical Notebook* and a page from a *Sluzabnik* found in the library, which was a part of a book also owned by Tesla. Additionally, the paper describes a *Trebnik* with leather covers crafted by Tesla's grandfather, the priest Nikola Mandić.

Key words: Trebnik, Sluzabnik, Liturgical Notebook, Legacy of Nikola Tesla, the Nikola Tesla Museum